

4. helluntain jälkeinen viikko, torstai

Päivän epistola

(Room. 11: 13 – 24)

”Veljet, teille pakanuudesta kääntyneille sanon: minä ylistän tehtävääni kansojen apostolina, sillä näin herätän ehkä heimolaisissani kateutta teitä kohtaan ja voin pelastaa joitakuita heistä. Jos juutalaisten hylkääminen on avannut maailmalle pääsyn sovintoon, niin mitä tapahtuukaan, kun Jumala ottaa heidät yhteyteensä? Silloin kuolleet heräävät eloon! Jos ensimmäinen leipä pyhitetään, on koko leipomus pyhä, ja jos puun juuri on pyhä, ovat myös oksat pyhät. Jos jalosta oliivipuusta on katkaistu oksia ja jos sinut, joka olet peräisin villistä oliivipuusta, on oksastettu oikeiden oksien joukkoon niin että olet päässyt osalliseksi puun juurinesteestä, älä ylvästele alkuperäisten oksien rinnalla! Mutta jos ylvästelet, muista, ettet sinä kannata juurta vaan juuri kannattaa sinua. Sanot ehkä, että nuo oksat katkaistiin, jotta sinut voitaisiin oksastaa. Se on totta. Ne katkaistiin pois epäuskonsa tähden, mutta sinä pysyt, kun uskot. Älä silti ole ylimielinen, vaan pelkää! Jos Jumala ei säästänyt luonnollisia oksia, ei hän säästä sinuakaan. Katso, kuinka Jumala on sekä lempeä että ankara. Langenneita kohtaan hän on ankara, sinua kohtaan lempeä, jos pysyt kiinni hänen hyvydessään; muuten sinutkin leikataan pois. Mutta myös nuo toiset oksastetaan uudelleen, elleivät he jää epäuskonsa valtaan, sillä Jumala kykenee liittämään heidät takaisin runkoon. Jos kerran sinut on leikattu irti villistä oliivipuusta, johon luonnonmukaisesti kuuluit, ja vastoin luontoa oksastettu jaloön oliivipuuhun, niin totta kai nämä alkuperäiset oksat voidaan liittää takaisin omaan puuhunsa.”

”Teille pakanuudesta kääntyneille” Paavali antaa ohjeen: juutalaisia ei saa katsoa alaspäin. ”Kansojen apostoli” käännettiin aikaisemmin pakanoiden apostolina. Kumpaakin käännöstä voidaan puolustaa. Sananmukaisesti sana on kansojen, ideana on ei-juutalaiset eli pakanat. ”Näin herätän ehkä heimolaisissani kateutta teitä kohtaan ja voin pelastaa joitakuita heistä” kertoo yhden Paavalin motiivin työhönsä: hän voi pelastaa näin myös juutalaisia. Paavali on kristitty, mutta hän muistaa koko ajan olevansa kansallisuudeltaan juutalainen. Hän haluaa juutalaisten pelastuvan.

”Silloin kuolleet heräävät eloon!” on ymmärretty eri tavoin. Joidenkin mukaan juutalaisten kääntyminen merkitsisi tulevan ajan toteutumista. Mutta Paavali ei kirjoita tässä samalla tavoin, kuin muualla käsitellessään ylösnousemusta. Niinpä teksti voidaan ymmärtää sellaisena, että juutalaisten kääntyminen aiheuttaisi suuren ilon. Tai sitten tuo lause tarkoittaa vain juutalaisia: evankeliumin vastaanottaminen merkitsee heille mahdollisuutta pelastukseen, elämään Jumalan valtakunnassa. Se voi viitata myös kasteeseen, uudestisyntymiseen, tämä vaihtoehto voisi olla paras.

”Jos ensimmäinen leipä pyhitetään, on koko leipomus pyhä.” Vanhempi suomennos: Mutta jos uutisleipä on pyhä, niin on myös koko taikina. Vanhempi käännös on tarkempi, mutta uudempi tuo ehkä idean paremmin selville. Taustalla on jälleen Vanhan testamentin määräys antaa Herralle uhrilahja, vuoden ensimmäisestä leipomuksesta yksi leipä (4. Moos. 15: 18 – 21). Käytännössä uhrilahja meni temppelin papiston käyttöön. Kun uutisleipä on annettu Jumalalle, niin koko annos oli pyhitetty.

”Jos puun juuri on pyhä, ovat myös oksat pyhät” tuo saman idean pyhittämisestä. Kuka on tuo puun juuri ja kuka ensimmäinen leipä? Kirkon opettajat ja tutkijat ovat tuoneet esille erilaisia mielipiteitä. Todennäköisesti Paavali tarkoitti ensimmäisellä leivällä kristinuskoon liittyneitä juutalaisia ja puun juurella Vanhan testamentin patriarkkoja.

”Jos jalosta oliivipuusta on katkaistu oksia” aloittaa tekstin, jossa Paavali varoittaa pakanakristittyjä ylpeydestä. Jalo oliivipuusta tarkoittaa Israelia (vrt. Jer. 11: 16; Hoos. 14: 6 - 7). Juutalaisia, jotka eivät ota vastaan kastetta, ei saa katsoa alaspäin. ”Villistä oliivipuusta on oksastettu” tarkoittaa pakanoita, jotka oksastetaan jaloon oliivipuuhun. Jalo oliivipuusta tarkoittaa Israelia (Jer. 11: 16, Hoos. 14: 6). Hedelmäpuiden oksastaminen eli oksien siirtäminen, tunnettiin jo vanhoina aikoina. Teksti on passiivissa osoittaen, että kyseinen toiminta on Jumalan toimintaa.

”Muista, ettet sinä kanna juurta, vaan juuri kannattaa sinua” sisältää huomion, että Israel oli etuoikeutetussa asemassa tuodessaan pelastuksen maailmaan. Paavali vahvistaa sen, että juutalaiset eivät ottaneet vastaan Kristusta ja siksi heidät on leikattu pois. Mutta heitä ei leikattu pois sen takia, että pakanat saisivat heidän paikkansa. ”Sinä pysyt, kun uskot” kertoo pakanakristityille, että vain usko saa meidät pysymään Kirkon jäsenenä, ihminen ei vain omalla toiminnallaan voi pysyä Kirkon jäsenenä. Paavali varoittaa: ”Jos Jumala ei säästänyt luonnollisia oksia, ei hän säästä sinuakaan.” Meillä on oltava oikea asenne, emme saa ylpeillä vaan meidän pelättävä lankeemusta.

”Katso, kuinka Jumala on sekä lempeä että ankara” kuvaa Jumalan suhdetta ihmiseen. Paavali ei käytä tässä Vanhan testamentin sanoja armollinen ja oikeudenmukainen, sillä niillä on oma lisämerkityksensä. ”Jos pysyt kiinni hänen hyvydessään” on kehoitus olla yhdessä Jumalan kanssa. Silloin kristitty voi tulla täydelliseksi. Silloin Jumala on lempeä.

”Mutta myös nuo toiset oksastetaan uudelleen, elleivät he jää epäuskonsa valtaan.” Jos juutalainen, joka ei ottanut alun perin Kristusta vastaan, tulee uskoon, niin silloin hänestä voi tulla Kirkon jäsen,

hän voi pelastua. Jumala ei siis ole lopullisesti hylännyt Israelia. ”Alkuperäiset oksat voidaan liittää takaisin omaan puuhunsa.” Juutalaisten paluu on mahdollinen, se on jopa helpompaa, kuin pakanoiden.

Päivän evankeliumi

(Matt. 11: 27 – 30)

”Kaiken on Isäni antanut minun haltuuni. Poikaa ei tunne kukaan muu kuin Isä eikä Isää kukaan muu kuin Poika ja se, jolle Poika tahtoo hänet ilmoittaa. ”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon. Ottakaa minun ikeeni harteillenne ja katsokaa minua: minä olen sydämeltäni lempeä ja nöyrä. Näin teidän sielunne löytää levon. Minun ikeeni on hyvä kantaa ja minun kuormani on kevyt.”

”Kaiken on Isäni antanut minun haltuuni.” Jeesus on Jumalan traditio. Hän ja Isä ovat yhtä, myös ”samalla tasolla”. Antaminen ei merkitse antamista palvelijalle tai alempiarvoiselle, vaan tässä tarkoittaa sitä, mitä Isä voi antaa Pojalleen.

”Poikaa ei tunne kukaan kuin Isä eikä Isää kukaan muu kuin Poika”: Kaikki, mikä on Isällä, on myös Pojalla. Hänellä on kaikki tieto ja rakkaus. Ja vain Hänellä. Poika on Isän ainoa ilmoitus (vrt. myös Matt. 1: 23, 28: 18, Joh. 3: 35, 10: 15, 13: 3). Isällä ja Pojalla on myös yhteinen tahto ja voima.

”Tulkaa minun luokseni”: Tässä Jeesus puhuu personoituneena Viisautena (Sananl. 8), joka kutsuu luokseen ja antaa levon. Tässä Hän puhuu kaikille ihmisille, niin juutalaisille kuin pakanoille. Kirkon opettajat erottavat työn uuvuttamat ja kuormien uuvuttamat. Työn uuvuttamat ovat juutalaisia, joilla on uuvuttamana tekijänä Mooseksen laki. Kuormien uuvuttamat ovat pakanoita, joita synty painaa. Uupumus poistuu uskon ja kasteen kautta.

”Ottakaa minun ikeeni harteillenne” tuo esille lain. Toora eli viisi Mooseksen kirjaa, on laki. Laista käytettiin myös sanaa ies. Sana tarkoittaa veto- tai kantolaitetta, jolla härkä tai härkäpari kantoi kuormaa tai veti sitä. Nyt Jeesus kehottaa ottamaan Tooran sijaan Hänen tulkitsemansa tai välittämänsä lain. ”Katsokaa minua” on vanhemmassa suomennoksessa: oppikaa minusta. Opetuslapsen tuli opiskella koko ikänsä. Jeesus on samanaikaisesti sekä esimerkki nöyrästä opettajasta että paras oppimisen kohde, sillä Hänessä laki on tullut persoonaksi. Sana ”lepo” viittaa sapattiin, jonka antama lepo on Jumalan valtakunnan symboli.

”Minun ikeeni on hyvä kantaa ja minun kuormani on keveä.” Verrattuna fariseusten satoihin määräyksiin ja kieltoihin Jeesuksen käskyt ovat lyhyemmät. Samalla ne ovat kuitenkin vaativammat: Jumalaa tuli rakastaa yli kaiken ja lähimmäistään kuin itseään (rakkauden kaksoiskäsky). Kristuksen ike on nöyryys ja lempeys. Silloin ihminen elää rauhassa.